

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Sententia negativa præfertur, & triplici conclusione statuitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

ARTICULUS I.

An Beati videant omnia, quae continentur in Deo formaliter, nimirum essentiam, attributa, & relationes?

2. **N**egant Nominales, & quidam alij, existimantes omnia attributa non videri à Beatis. Fundamentum ipsorum est, quia attributa, quae respectum rationis ad creaturas important, ut omnipotentia, scientia, idea, ars, & similia non possunt quidditative cognosci, nisi creaturae existentes, & possibiles cognoscantur: Sed omnes creaturae existentes non videntur à Beatis, & repugnat illos videre omnes creaturas possibiles; alioquin divinam omnipotentiam comprehenderent, ut infra dicemus: Ergo Beati nec cognoscunt, nec cognoscere possunt omnia divina attributa.

Addunt, quod ideae in mente divina existentes sunt infinitae, & tot quot sunt effectus possibiles, ac proinde attingi nequeunt à lumine gloriae illustrante intellectum Beatorum, cum illud sit finitae virtutis & activitatis.

Dico tamen, Beatos videre omnia, quae sunt in Deo formaliter, & necessario, ut essentiam, attributa, & relationes. Ita D. Thomas hic art. 7. & 2. 2. quæst. 2. art. 8. ad 3. & communiter Theologi.

2. Probatum conclusio multipliciter. Primo ex Florentina in literis unionis, ubi dicitur, quod Deus unus & trinus videtur à Beatis. Et 1. Joan. 3. *Cum apparuerit similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est*: Sed Deus est in se unus & trinus, justus, sapiens, misericors, omnipotens &c. Ergo ut talis videtur à Beatis; subindeque essentia, relationes, omniaque ipsius attributa ab illis cognoscantur.

Secundo, Cum visio beata sit merces fidei nostrae, per eam clarè cognoscimus in patria, quae nobis hic in via per eandem obscure revelantur; Sed per fidem obscure nobis revelantur ea, quae spectant ad divinam naturam, attributa & personas: Ergo illa per speciem & clarè Dei visionem nobis manifestantur in patria.

Tertio, Clara Dei visio, cum sit quidditativa, intuitiva, & beatificativa, se extendit ad ea, quae pertinent ad quidditatem & naturam Dei, & ad modum essendi illius: Sed attributa ad quidditatem Dei pertinent, & natura divina in tribus personis existit: Ergo visio beatifica attingit omnia, quae sunt in Deo formaliter, nimirum essentiam, attributa & relationes.

Denique, essentia divina, ut in se, est omne prædicatum divinum: Sed implicat Dei essentiam videri, & non cognosci ut est in se: Ergo implicat videri, & non cognosci pro ut est formaliter omne prædicatum divinum; subindeque implicat cognoscentem Deum intuitivè, formalitatem, vel prædicatum aliquod Dei necessarium latere. Unde

3. Ad fundamentum Nominalium dicendum est, quod ut videantur à Beatis illa attributa, quae respectum rationis ad creaturas important, sufficit quod cognoscatur ratio entis creabilis in communi, nec requiritur quod creaturae in particulari, quae sunt objecta tantum secundaria & materialia horum attributorum, cognoscantur, ut magis infra declarabitur.

4. Ad illud vero, quod additur de ideis in mente divina existentibus, dicendum est, quod licet Beati non videant, nec videre possint omnes ideas in mente Dei existentes, quia non vident omnes

A creaturas ideatas, & ab essentia divina exemplatas, nec possunt videre omnes creaturas possibiles: omnes tamen vident in Deo illud attributum, ratione cuius divina essentia est, vel esse potest exemplat omnium creaturarum existentium, aut possibilium: ideas vero in particulari quilibet beatus videt, juxta proportionem luminis gloriae, plures aut pauciores creaturas in particulari in divinis essentia representantis, ut etiam constabit ex infra dicendis.

ARTICULUS II.

An possit videri divina essentia sine attributis, & relationibus; aut attributa, & relationes sine essentia; vel una persona sanctissima Trinitatis sine alia?

Celebris est hæc difficultas, & controversia, quæ inter utriusque scholæ (Angelica scilicet, & Subtilis) Discipulos præcipuè versatur. Scotus enim, ejusque Discipuli, quos sequuntur Agidius à Præsentatione, Granadus Salas, & Alarcon, docent non repugnare videri à Beatis essentiam divinam sine attributis, & personis; vel attributa & personas sine essentia; vel etiam unam personam sine alia, Oppositum tenet S. Doctor locis infra referendis, eique adherent omnes ejus Discipuli, & plures ex recentioribus. Unde fit

S. I.

Sententia negativa præfertur, & triplici conclusione statuitur.

Dico primò: Repugnat videri à Beatis divinam essentiam sine attributis & personis.

Probatum conclusio ratione fundamentali, quæ est virtualiter triplex, utpote desumpta ex triplici prærogativa, & excellentia visionis beatificæ; illa enim est cognitio intuitiva, quidditativa, & beatificativa: Sed ex hoc triplici capite repugnat divinam essentiam videri à Beatis non visis attributis & personis: Ergo &c. Major constat: Minor vero, quantum ad singulas partes, probatur. Et in primis, quod ex ratione intuitiva hoc repugnet, sic ostenditur. Cognitio intuitiva per hoc distinguitur ab abstractiva, quod hæc apprehendit objectum proportionatè ad caput intellectus, & distinguit illud, non ut est in se, sed tantum in habitudine ad ipsum intellectum; illa autem videt & intuetur objectum ut est in se à parte rei: Ergo cum Deus sit in se unus & trinus, & includat in se essentiam, attributa & relationes; repugnat illum videri, & intuitivè cognosci, nisi etiam videantur relationes & attributa.

Confirmatur: Cognitio intuitiva non terminatur ad solam naturam & quidditatem objecti, sed fertur in rem ut est in se subsistens, & existens à parte rei: Atqui natura divina subsistit, & existit in tribus personis: Ergo repugnat illam videri, & intuitivè cognosci sine illis. Unde D. Thomas 2. 2. quæst. 2. art. 8. ad 3. *Summa bonitas Dei secundum modum, quo nunc intelligitur per effectus, potest intelligi ab quo Trinitate personarum; sed secundum quod intelligitur in seipso, prout videtur à Beatis, non potest intelligi sine Trinitate personarum.*

Secunda etiam pars Minoris principalis laudatur: Visio beatifica, quatenus est cognitio Dei quidditativa, necessario debet terminari ad ea omnia,

omnia, quæ essentialiter & quidditative Deo conveniunt: Sed attributa divina essentialiter Deo conveniunt, cum ille sit ens per essentiam, & totam essentiam plenitudinem, omnesque perfectiones simpliciter simplices in se contineat: Ergo Deus quidditative cognoscitur, nisi ejus attributa cognoscantur. Præterea, divina essentia non potest quidditative cognosci, nisi cognoscatur ut fecunda, & communicabilis, non quomodo cunctæ, sed modo intellectuali, per emanationem Verbi, & productionem Spiritus sancti; nam in hoc maxime distinguitur à cæteris naturis creatis: At qui non potest hoc modo cognosci, nisi cognoscantur relationes, & personæ: Ergo illis non cognitis non potest quidditative cognosci.

8. Confirmatur primò: Deus non potest quidditative cognosci, nisi cognoscatur ut actus purus: Sed non potest cognosci ut actus purus non cognitis attributis & relationibus: Ergo non potest quidditative cognosci, nisi ejus attributa & relationes cognoscantur. Major constat, Minor probatur. Cum actus purus ad nihil sit potentia, sed omnia habeat in actu, implicat videri aliquid de actu puro in se, & non videri totum quia in ipso actu puro idem est totum & aliquid, & idem est latere aliquid, & totum: Ergo Deus non potest cognosci ut actus purus non cognitis attributis & relationibus.

9. Confirmatur secundò: Quando dux rationes ita se habent, ut una transcendentaliter includatur in alia, implicat quod una quidditative cognoscatur sine alia; quia non possunt quidditative cognosci, nisi cognoscatur talis transcendentia, quæ cum sit relatio quedam, vel saltem relationem imponet, non potest cognosci, nisi utrumque extreme cognoscatur: Sed essentia divina, cum sit actus purus & infinitus, transcendentaliter includitur in attributis & relationibus, ut ostendimus in tertia disputatione tractatus præcedentis, agentes de distinctione virtuali divinorum attributorum: Ergo implicat illam quidditative cognosci non cognitis attributis & relationibus. Unde D. Thomas 3. parte quæst. 3. art. 3. *Intellectus dupliciter se habet ad divina: uno modo ut cognoscat Deum sicuti est, & sic impossibile est, quod circumscriptur per intellectum aliquid a Deo, & quod aliud remaneat; quia totum, quod est in Deo, est unum, salva distinctione personarum.*

10. Denique probatur tertia pars Minoris principalis, & eadem repugnantia ex tertia prærogativa (scilicet ex ratione visionis, ut est beatitudo nostra) breviter demonstratur. Visio Dei, quatenus est nostra beatitudo, debet esse cognitio intuitiva, & terminari ad Deum ut est in se, juxta illud 1. Joan. 3. *Cum apparuerit, similes ei erimus* (scilicet in beatitudine) *quoniam videbimus eum sicuti est*. Ubi ponderanda est causalis illa quoniam, significat enim causam, seu rationem à priori, cui visio Dei sit beatifica, esse, quia terminatur ad illum, ut est in se: Sed visio Dei terminatur ad solam essentiam sine attributis, & personis, non esset cognitio Dei intuitiva, nec terminaretur ad Deum ut est in se à parte rei; cum Deus in se non solum sit unus, sed etiam trinus; nec solum essentiam, sed etiam attributa & relationes includat: Ergo non esset cognitio beatificativa.

11. Item, De essentia beatitudinis est quod sit cognitio perfecte quietativa intellectus: At si visio attingeret solam essentiam divinam, nec se ex-

tenderet ad attributa, & personas sanctissimæ Trinitatis, non esset perfectè quietativa intellectus: Ergo non esset cognitio beatifica. Major patet, beatitudo enim est perfecta quies & satietas omnium desideriorum, juxta illud Prophetæ Psalmo 16. *Satiabor cum apparuerit gloria tua*. Minor etiam videtur certa: Videns enim aliquam essentiam, naturaliter desiderat videre ejus proprietates, & affectiones, & modum, quæ illa subsistit, & existit; & non quietatur intellectus, donec illa omnia cognoscat: Sed attributa sunt veluti proprietates & affectiones divinæ naturæ; & illa (cum sit infinite fecunda, & communicabilis) subsistit in tribus personis sanctissimæ Trinitatis: Ergo si visio beata ad solam Dei essentiam terminaretur, nec se extenderet ad attributa & personas, non esset perfectè quietativa, vel satiativa intellectus creati, qui posset aliquid attributi, vel personæ visionem optare, & dicere cum Propheta, *Ostende nobis Domine misericordiam tuam*, vel cum Philippo, *Domine ostende nobis Patrem*.

Demum, Visio Dei, quatenus est beatificativa, debet terminari ad summum bonum, ipsumque reddere præsens intellectui beato, & ab illo possessum: Unde Moyti perenti visionem Dei facie ad faciem, Dominus respondit: *Ego ostendam tibi omne bonum*; & ipsa beatitudo definitur, *status omnium bonorum aggregatione perfectus*: Ergo illa, ut calice est, debet attingere omnem perfectionem, attributum, modum, & personalitatem divinæ naturæ, & quidquid actu, & formaliter in Deo est. Consequentia patet: tum quia summum bonum hæc omnia postulat, sive ut constitutiva, sive ut modificativa. Tum etiam, quia si aliquid eorum lateret, aliquid quod est in Deo, beatus non frueretur, & sic beatitudo non esset perfecta possessio, & fructus summi boni, nec status omnium bonorum aggregatione perfectus. Hæc ratio magis patebit ex dicendis in tractatu de beatitudine, ubi fructus ostendimus, essentiam divinam sine personis non esse sufficiens objectum ad beatificandum hominem, subindeque sublata cognitione personarum, essentiam beatitudinis non posse subsistere. Unde ex ibi dicendis constabit, rationem istam demonstrare non solum de lege ordinaria, sed nec de potentia absoluta posse divinam essentiam videri non visis personis sanctissimæ Trinitatis.

Deo secundò: Repugnat etiam videri attributa & personas sine essentia.

Patet hæc conclusio ex dictis in præcedenti: cum enim essentia divina transcendentaliter includatur in relationibus & attributis eò ferè modo, quo ratio entis includitur in suis modis, & proprietatibus (hoc enim habet Deus ratione suæ infinitatis, quod ens ratione suæ transcendentia) sicut repugnat quidditative cognosci modos & proprietates entis, non cognita ratione entis in eis imbibit; ita implicat quidditative cognosci relationes, & attributa divina non cognita essentia in eis transcendentaliter inclusa.

Præterea, In visione beatifica attributa & relationes non habent rationem objecti motivi, & speciei intelligibilis, sed sola natura divina: Ergo illa non cognita non possunt quidditative cognosci. Consequentia patet, nam cognitio necessariò dependet à specie intelligibili & objecto motivo. Antecedens vero probatur: Cum enim

Species intelligibilis effectivè concurret ad intellectionem, si relationes divinæ in visione beatifica haberent rationem speciei, personæ divinæ ratione suâ differentia relativæ possent operari aliquid ad extra effectivè; & sic operationes ad extra non essent indivisæ, & communes toti Trinitati, quod est contra communem Theologorum sententiam.

Dico tertio: Repugnat etiam unam personam sanctissimam Trinitatis videri sine alia.

15. Probatur primò ex verbis Christi ad Philippum. Joannis 14. *Philippe, qui videt me, videt & Patrem: non credo, quia ego in Patre, & Pater in me est.* Qui locus, licet varias habeat interpretationes, communior tamen apud SS. Patres est de visione beati Christi enim vult docere, quod qui videt Filium, debet etiam necessario ipsum Patrem videre; quia sunt idem in essentia; unde cum hæc ratio in visione semper reperitur, dicendum est, quod non solum secundum viam ordinariam, sed etiam extraordinariam, Pater non potest cognosci sine Filio, nec vicissim Filius sine Patre. Quare Augustinus 1. de Trinit. cap. 8. *si ergo audiamus, ostende nobis Filium, sive audiamus, ostende nobis Patrem tantundem valet; quia neuter sine altero potest ostendi.*

16. Probatur secundo: Repugnat unum relativum cognosci sine suo correlativo; nam relativa, ut docet Aristoteles, sunt simul natura & cognitione: Sed divinæ personæ sunt relativæ; constituntur enim per relationes, ut docetur in tractatu de Trinitate: Ergo non possunt cognosci sine suo correlativo. Unde Pater, ut generans, non potest cognosci sine Filio, quem generat, nec Pater & Filius, ut spirantes, sine Spiritu sancto, quem spirant. Et idem proportionaliter dicendum est de Filio, respectu Patris; & de Spiritu sancto, respectu Patris, & Filij.

S. II.

Solvuntur Objectiones.

17. Obijcies primò: Si repugnaret videri Deum sine attributis & personis, maxime quia visio beatifica est cognitio intuitiva, quidditativa, & beatificativa: Sed hæc non obstant: Ergo id non repugnat. Major constat ex dictis §. præcedenti. Minor vero probatur discutendo per singulas partes. Et in primis quod ex ratione intuitivæ non repugnet, sic ostenditur. Ad visionem intuitivam non requiritur, quod videantur omnia prædicata, quæ sunt in objecto, etiam si identificentur inter se: nam quando à longè conspicimus aliquem venientem, videmus illum sub ratione viventis, vel animalis, & non discernimus, an sit homo vel equus, aut leo. Nec etiam requiritur quod modus, quo objectum in se existit, vel subsistit videatur; sed sufficit quod videatur ut existens; ut constat etiam in visu externo, qui videt omnes colores, nec tamen attingit modum inharæntiæ, quo in subiecto existunt. Et corpus, seu humanitas Christi videbatur in terris, non tamè subsistentia increata Verbi divini, per quam existebat. Item quantitas panis videbatur in Eucharistia, licet non videatur modus subsistentiæ, quo per se existit: Ergo ex ratione intuitivæ non repugnat videri essentiam divinam sine personis.

Quod etiam id non implicet ex ratione quidditativa cognitionis, facile suadet. Nam personæ non sunt de ratione quidditativa Dei, cum de fide sit Patrem communicare Filio totam essen-

tiam, & omnia prædicata quidditativa, non tamen paternitatem: Ergo ex vi & ratione cognitionis quidditativa non repugnat Deum à Beatis videri sine personis.

Tertio, Quod etiam id non repugnet ex ratione visionis, ut beatificantis, sic potest suaderi: Secularis, seu non visis personis, adhuc remanet Deus summum bonum, & finis ultimus, ac proinde objectum beatificum: Ergo ex vi visionis Dei, ut beatifica, non requiritur necessario videri omnes personas. Consequentia patet, Antecedens vero probatur, Deus non habet à relationibus, seu personis, quod sit summum bonum, & ultimus finis, sed id habet ex eo, quod est ens increatum, & infinite perfectum, & actus purus, quod totum habet ex ipsa essentia absoluta: Ergo lectus personis adhuc remanet in Deo tota ratio summi boni, & ultimi finis.

Confirmatur primò: Deus creat, in quantum est unus, & omnipotens, non vero in quantum est trinus, & Pater, aut Filius, vel Spiritus sanctus: Ergo similiter beatificat, & unus in essentia, & non ut trinus in personis; ac proinde illarum cognitio ad beatitudinem non est necessaria.

Confirmatur secundo: Pater æternus in illo signo, in quo intelligitur generare Filium, intelligitur beatus, cum beatitudo essentialiter illi conveniat: Sed pro illo signo nõdum intelligitur Filius (cui ille producat, & accipiat esse divinæ & vitalis cognitionis) nec consequenter Spiritus sanctus, qui à Filio procedit: Ergo salvatur vera cognitio beatifica in Patre antecedenter ad productionem Filij, & Spiritus sancti; & sic ad beatitudinem creatam, quæ est participatio increata, nõ est absolute necessaria cognitio personarum.

Ad objectionem respondeo concessa majori, negando Minorem, quantum ad omnes partes. Ad probationem primam dicendum est, quod licet ad cognitionem intuitivam imperfectionem, qualis est visio corporea, non requiratur attingentia omnium eorum, quæ sunt in re visa, bene tamen ad cognitionem intuitivam perfectam, qualis est visio beatifica. Quæ ex intuitiva cognitione sensuum exteriorum, vel ex alia, quæ sit per medium creatum, non potest deduci efficax argumentum ad probandum, non requiri ad visionem intuitivam Dei, quod videantur omnia, quæ ad eam quidditatem, & modum essendi pertinent, ac proinde ejus attributa, & personæ: Ratio enim disparitatis triple assignari potest.

Prima se tenet ex parte potentia cognoscens; oculus enim corporeus habet pro objecto adequato lucidum & coloratum, non autem rationem specificam, aut individualè objecti: Ex quo fit, quod visio corporea possit attingere aliquod objectum sub ratione lucidi, & colorati, non cognoscendo illud secundum rationem specificam, aut individualè. Ex hoc etiam fit, quod non sit necesse, quod visa aliqua intuitivè videatur modus, quo illa subsistit, vel existit; & sic visa humanitate Christi, nõ erat necesse videri ejus personalitatem, & visã quantitate Eucharisticã, non oportet quod videatur modus subsistentiæ, seu perfectiæ, per quem existit: intellectus vero creatus habet pro objecto adequato ens sub ratione veri sub quo continentur omnia prædicata, tam constitutiva, quam modificativa, quæ sunt in re, quæ cognoscitur: unde si ejus cognitio sit perfecta, clara, & intuitiva (ut est visio beatifica) necessario se extendit ad omne, quod pertinet ad naturam & quidditatem objecti, & modum essendi illius.

Secunda